

Motion till riksdagen 2012/13:So466

av Eva-Lena Jansson m.fl. (S)

Översyn av tandvårdsförsäkringen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över tandvårdsförsäkringen.

Motivering

En förebyggande tandvård för barn och unga är en god investering för framtiden. Under många år genomfördes så kallad fluorsköljning under skoltid. Det var ett sätt att förebygga karies. Dessa fluorsköljningar har numera återupptagits i några landsting och då ofta riktade mot skolor i områden där många i befolkningen har dålig tandstatus.

Genom tidiga och täta kontroller, avgiftsfria för alla upp till 19 år, så kan barn och unga undvika att få stora angrepp på tänderna. Förebyggande arbete med ökad kunskap till föräldrar om tandborstning och vikten av att hålla nere antalet intag av socker under en dag ger resultat både på kort och på lång sikt. Många vuxna i Sverige har en bra tandhälsa. Antalet personer mellan 75 och 84 år som har kvar sina egna tänder har ökat avsevärt jämfört med för tjugo år sedan.

Men de senaste åren har man kunnat se en negativ utveckling när det gäller tandhälsan. Med nuvarande ersättningssystem så innebär exempelvis en rot-fyllning i en kindtand en högre kostnad för den enskilde jämfört med en rot-fyllning av en framtand. För personer med låg inkomst kan kostnaden upplevas så hög att man hellre väljer att dra ut tanden framför att laga den.

Vi vet att den förebyggande tandvården gör skillnad. Att ha en låg kostnad för en undersökning gynnar tidig upptäckt av karies och andra tandrelaterade problem. Tandvårdsförsäkringen förändrades den 1 juli 2008 då bland annat skyddet mot höga kostnader förstärktes jämfört med tidigare. Den förändring av tandvårdsförsäkringen som infördes var dock otillräcklig. Att förbättra skyddet mot höga kostnader är viktigt och riktigt, men det räcker inte för att

Fel! Okänt namn på

åstadkomma en god tandhälsa i befolkningen. Reformen saknar i stort sett satsningar på den grundläggande och förebyggande tandvård som omfattar alla. Det medför att såväl patienternas som samhällets kostnader för tandvård riskerar att öka ytterligare i framtiden. Dålig tandhälsa i yngre år riskerar att leda till ett liv med sämre livskvalitet även när man blivit gammal.

Riksrevisionens utvärdering av förändringen av tandvårdsförsäkringen (från 2012) visar att personer med låga inkomster och dålig tandhälsa inte i någon större utsträckning tar del av högkostnadsskyddet. Andelen som avstår från tandvård har ökat sedan tandvårdsförsäkringen förändrades. Drygt sju procent uppger att de trots dålig tandhälsa ändå inte besöker tandvården regelbundet. I nästan tre av fyra fall beror det på att de inte har råd att gå oftare. Var femte vuxen svensk har inte varit hos tandläkaren någon gång de senaste tre åren. Något vi med största sannolikhet kommer att se effekter av långt framöver. Riksrevisionen föreslog i sin utvärdering att regeringen ska följa upp om tandvårdsbidraget och högkostnadsskyddet är rätt utformade och träffar rätt målgrupper. Vi står bakom det förslaget från Riksrevisionen.

Vi börjar nu också kunna se nya negativa effekter av den tandvårdsbehandling som många genomgick på 60- och 70-talen. Vid den tiden så var det mer eller mindre normalt för en tandläkare att borra ur tanden vid minsta kariesangrepp, en del till och med vid stora fördjupningar i tuggtänderna, för att sedan fylla hålet med amalgam. Idag skulle detta klassas som felbehandling.

Nu vittnar många om hur deras tänder spricker sönder och inte går att laga. Andra drabbas av kariesangrepp under amalgamfyllningen, som sedan sprider sig till tandroten vilket kräver kostsamma ingrepp. Tidigare har ofta fokus varit på negativa hälsoeffekter av amalgamet. Det problem vi nu ser, med urborrade tänder som spricker, är en direkt effekt av felaktig tandvård. I många andra sammanhang, där vetenskap och medicinsk forskning visat att vissa medicinska ingrepp och behandlingar åstadkommit skada och men för den enskilda, har man utgett ekonomisk kompensation.

Ett alternativ skulle kunna vara att den tandvård som följer av tidigare felaktig behandling i unga år blir kostnadsfri för den enskilde. Hur många personer som kan omfattas av ett sådant förslag är oklart. Vi menar att regeringen bör utreda frågan om hur många som beräknas omfattas av en felaktig tandvårdsbehandling. Förslagsvis görs det i samband med att förändringen av tandvårdsförsäkringen utvärderas.

Stockholm den 24 september 2012

Eva-Lena Jansson (S)

Håkan Bergman (S)

Matilda Ernkrans (S)